

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Tartu Vallavalitsus
tartuvald@tartuvald.ee
Haava tn 6, Kõrveküla alevik, Tartu vald
60512 Tartu maakond

23.12.2025 nr 5.1-3/32151-1

JÄRELEVALVE AKT

I. ÜLDSÄTTED

- 1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus: sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3, lastekaitse seaduse (LasteKS) § 38 lõige 6.
- 1.2. Järelevalve teostamisel kontrolliti: Tartu Vallavalitsuse lastekaitsetöötajate vastavust lastekaitse seaduse (LasteKS) §des 19 ja 20 sätestatud nõuetele, hinnati, kas kohaliku omavalitsuse üksus (edaspidi KOV) on loonud tingimused lastekaitse töö tegemiseks ning kontrolliti andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR).
- 1.3. Järelevalve teostamise koht: Haava tn 6, Kõrveküla alevik, Tartu vald, 60512 Tartu maakond, e-post: tartuvald@tartuvald.ee, telefon + 372 733 7750.
- 1.4. Paikvaatluse aeg: 11.09.2025.
- 1.5. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) üldosakonna järelevalve talituse peaspetsialistid Annika Steinberg ja Merlin Veinberg (järelevalve juht).
- 1.6. Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: paikvaatlus, dokumentide, andmeregistrite ja STARi andmete analüüs, kirjalik küsitlemine, intervjuu, dokumentide vaatlus ja analüüs. Järelevalvemenetluse ajal oli järelevalve teostajatel juurdepääs STARis Tartu Vallavalitsuse menetlustele.
- 1.7. Järelevalvetoimingute juures osalesid Tartu Vallavalitsuse sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja Anne Aleksejev ning lastekaitse spetsialistid Kalli Madisson ja Maret Toom.

II. JÄRELEVALVE TULEMUSED

SKA tuvastas, et Tartu Vallavalitsus ei ole järginud järgmisi õigusaktides sätestatud nõudeid:

- 2.1. **LasteKS § 17 lõige 1 punkt 3**, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse ülesanne abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajaduse hindamine ja lapse abistamiseks meetmete pakkumine koosmõjus **LasteKS § 28 lõige 1**, mille kohaselt tuleb enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hinnata lapse abivajadust ning **LasteKS § 28 lõikega 2**, mille kohaselt peab lapse abivajadust hinnates lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele,

emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile ning last kasvatava isiku vanemlikele oskustele.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 23262655125, 25276322221, 24271403867 24274917103, 22255822308, 25276093020 (analüüsitud koos lihtmenetlusega viitenumber 25280857765) ja 21243050849 abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata hinnanud lapse abivajadust ega/või lapse abistamiseks meetmeid pakkunud.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 25276322221, 24271403867 ja 21243050849 enne teenusele suunamist hinnanud lapse abivajadust.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 23262655125, 25276322221, 24271403867, 24274917103, 18226746700, 24273528264, 22255822308, 25276093020 (analüüsitud koos lihtmenetlusega viitenumber 25280857765) ja 21243050849 hinnanud lapse abivajadust nõuetekohaselt.

Järelevalvemenetluse ajal on menetlustes viitenumbritega 25276322221, 24271403867, 24274917103 ja 24273528264 hinnatud laste abivajadust ja vanemate vanemlike oskusi nõuetekohaselt. SKA juhib tähelepanu vajadusele kinnitada ka juhtumiplaan.

Menetluses viitenumbriga 18226746700 viidi läbi abivajaduse ülehindamine. SKA juhib tähelepanu vajadusele kinnitada ka juhtumiplaan.

- 2.2. **Lasteks § 21 lõige 1**, mille kohaselt tuleb kõigi last mõjutavate otsuste vastu võtmisel, vastu võtmata jätmisel ning otsuste kavandamisel eri võimaluste vahel valimisel välja selgitada lapse huvid ja lähtuda otsuse tegemisel nendest, kui esmatähtsast kaalutlusest.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetluses viitenumbriga 24271446181 ja 25276093020 (analüüsitud koos lihtmenetlusega viitenumber 25280857765) lähtunud laste huvidest.

- 2.3. **Lasteks § 29 lõige 2**, mille kohaselt tuleb abivajavale lapsele abi osutamisel rakendada võrgustikutööd, järgides juhtumikorralduse põhimõtteid SHSs sätestatud korras.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 23262655125 ja 25276093020 (analüüsitud koos lihtmenetlusega viitenumber 25280857765) 24272021424 ja 23264178709 rakendanud võrgustikutööd, järgides juhtumikorralduse põhimõtteid SHSs sätestatud korras.

- 2.3. **Lasteks § 29 lõige 3**, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 25276322221, 24271403867, 24274917103, 24269367864, 24273528264, 22255822308, 23263224361 ja 21243050849 teinud otsust juhtumikorralduse algatamiseks ega algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale isikule kümne päeva jooksul peale abivajadusest teada saamist.

- 2.4. **Lasteks § 29 lõige 4**, mille kohaselt võib juhtumikorralduse algatamata jätta ainult juhul, kui lapse abivajadus on võimalik rahuldada ühekordse meetmega koosmõjus **SHS § 9 lõikega 1**, mille kohaselt juhul, kui isik vajab toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi, milleks on vaja koordineerida mitme organisatsiooni koostööd abi andmisel, kasutatakse juhtumikorralduse põhimõtet.

Lastekaitsetöötajad ei olnud kontrollitud menetluses viitenumbriga 21243050849 algatanud juhtumimenetlust, kuigi ühekordse meetmega lapse/pere abivajadust rahuldada ei ole võimalik.

- 2.5. **LasteKS § 29 lõige 5**, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel välja selgitama ja dokumenteerima lapse arvamuse ning lisama selle lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile, kui eriseadus ei sätesta teisiti.

Lastekaitsetöötajad ei olnud kontrollitud menetlustes viitenumbritega 18226746700 ja 25276093020 (analüüsitud koos lihtmenetlusega viitenumber 25280857765), lapse abivajaduse hindamisel ja/või abi osutamisel välja selgitanud ja/või dokumenteerinud lapse arvamust ning lisanud lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile.

- 2.6. **SHS § 144 lõige 1 punkt 8**, mille kohaselt tuleb kohaliku omavalitsuse üksusel kanda STARi sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses kehtestatud korras andmed lastekaitseeaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta koosmõjus **Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruse § 15 lõikega 2**, mille kohaselt tuleb STARi kanda juhtumiga seotud andmed viie tööpäeva jooksul.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24269367864, 18226746700, 24273528264, 22255822308 ja 21243050849 kandnud abivajava lapse juhtumiga seotud toiminguid kehtestatud korras STARi.

Järelevalvemenetluse ajal kõrvaldati menetlustes viitenumbritega 24269367864, 18226746700, 24273528264 ja 21243050849 SHS § 144 lõige 1 punkt 8 rikkumine.

SKA tuvastas LastekSis ja SHSis sätestatud nõuete täitmise osas puudusi. Kuigi lastekaitsetöötajad asusid järelevalve menetluse ajal tuvastatud puuduseid kõrvaldama, on vajalik nõuete täitmise järelkontroll. Järelkontroll Tartu Vallavalitsuses on kavandatud läbi viia 2026. aasta teisel poolaastal.

III. JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

3.1. Lastekaitsetöö korraldamine Tartu vallas

Tartu valla haldusterritooriumil elab 26.08.2025 seisuga 3507 last, kellest 2025. aasta novembrikuu seisuga on 108 lapsel tuvastatud puue. Tartu Vallavalitsuse on määratud kolme lapse eestkostjaks.

Lastekaitse valdkonda juhib sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja ning vallavalitsuses töötab kolm lastekaitse spetsialisti. Lastekaitsetöötajana töötab alates 18.01.2021 Kalli Madisson, kellel on kõrgharidus ja sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele. Alates 04.08.2025 töötab lastekaitsetöötajana Maret Toom, kellel on kõrgharidus. Maret Toom peab omandama sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele hiljemalt 04.08.2027. Alates 14.10.2025 töötab ajutiselt kuni 31.12.2025 Tartu Vallavalitsuses lastekaitsetöötajana Maiu Helmaste. Lastekaitsetöötajana töötas kuni 17.12.2025 L. Pekk.

Tartu Vallavalitsus kontrollis viimati lastekaitsetöötaja LastekS §s 20 sätestatud piirangute puudumist 20.02.2025.

Töötajate professionaalset arengut toetatakse, soovitud koolitused on lastekaitsetöötajatele kättesaadavad. Lastekaitsetöötajad on 2024. ja käesoleval aastal osalenud mitmetel koolitustel. Sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja sõnul on igal töötajal võimalik osaleda tasulistel koolitustel 300 euro ulatuses, samuti on tehtud erandeid. Tartu Vallavalitus tasub sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele taotlemise eest ning on võimaldanud kõigile vallaametnikele nii AI kasutamise, esmaabi kui ka korruptsiooni ennetamise koolitust. Lasteaegades läbiviidud seksuaalvähivalla märkamise koolitusel osalesid ka lastekaitsetöötajad. Teadlikkuse tõstmiseks koolituste planeerimist arutatakse koos töötajatega. Varasemalt on lastekaitsetöötaja osalenud supervisioonil. Keeruliste juhtumite juures, nt lapse perest eraldamine on mõjutanud lastekaitsetöötajat selliselt, et lastekaitsetöötaja on vajanud tuge. Sotsiaal- ja haridusosakonna

juhataja sõnul on vajadusel võimalik lastekaitsetöötajatele tellida supervisooni. Keerulisemate juhtumite puhul on kasutatud ka erinevate spetsialistide abi (kohtunik Andrus Miilaste, Agrenska Fond, Lootuse küla, TÜ Kliinikum). Puudust tuntakse tervisepaketist/toetusest. Lastekaitsetöötajatel on võimalus teha ühel päeval nädalas kaugtööd. Vestluses toodi välja, et kaugtöö tegemise võimalus võiks olla paindlikum. Vaimse tervise hoidmiseks on paindlikum kaugtöö rakendamine oluline. Toimuvad asutusesisesed üritused ning korraldatakse ka õppereise.

Tartu vallas on abivajavatele lastele ja nende peredele kättesaadavad mitmed ennetus- ja tugiteenused. Tartu Vallavalitsus on varasemalt võimaldanud osalemist vanemlusprogrammis „Imelised aastad“. Vastavalt vajadusele ostetakse vanemluskoolitust „Gordoni perekool“ Tartu linnast. Vestlusel lastekaitsetöötajaga selgus, et vanemlusprogrammi „Imelised aastad“ korraldamine oli aeganõudev, sest korraldada oli vaja nii toitlustamine kui ka lapsehoid. Vanemaid suunatakse ka Johannes Mihkelsoni Keskusesse, kus pakutakse töötajatele (sh noortele, kes ei õpi ega tööta) töö- ja sotsiaalsete oskuste koolitusi. Tartu valla toega on võimalik saada vaimse tervise teenust, psühholoogilist nõustamist, pere- ja mänguteraapiat, perenõustamist, kogemusnõustamist, kriisinõustamist, kunstiteraapiat. Tugiisikuteenus on määratud üheksale lapsele lasteaias. Esialgse õiguskaitses raames on üks peretöötaja määratud 2025. aasta augustist kuni 2026. aasta jaanuarini ühele perele, kus on pooleli kohtuvaidlus hooldusõiguse küsimuses.

Sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja sõnul saavad lastekaitsetöötajad lastekaitsejuhtumite lahendamisel (sh hooldus- ja suhtlusõigusvaidluste juhtumites kohtuga seotud dokumentide koostamisel) õiguslast tuge vallasekretärit, vajaduselt on abiks ka jurist. Keerulisemate juhtumite lahendamisel arutatakse juhtumeid ka meeskonnas. Hiljuti teenistusse asunud lastekaitsetöötaja tõi vestluses välja, et tunneb lapse hooldus- ja/või suhtlusõiguse juhtumite lahendamisel puudust konkreetsest õigusalasest nõustamisteenusest.

Lastekaitsealast teavitustööd tehakse peamiselt Tartu valla lehes, valla kodulehel ja sotsiaalmeedias (*Facebook*). Regulaarselt külastatakse haridusasutusi (osaletakse klassikoosolekutel, hoolekogudes ja ühistel koolitustel). Tartu Vallavalitsus on moodustanud „Hea Hariduse Fondi“, mille kaudu valla tugispetsialistid, lapsed ja õpetajad saavad tellida koolitusi. Projekti kaudu on läbi viidud mitmeid koolitusi: taastava õiguse koolitus koolide tugispetsialistidele ja koolide juhtkonnale, lapsevanematele näiteks teemal, mis on vanemate kohustused lasteaias käivale lapsele. Koolitust on läbi viinud Tanel Jäppinen, kes on rahumeelse vanemluse mentor. Gümnaasiumi õpilastele on korraldatud vaimse tervise teemade seminare. Põhikoolis tutvustati vaimse tervise teemade projekti, kus räägiti, tutvustati joogat ja räägiti terviskahjustavatest teemadest (koolituse tellis Laeva Põhikooli õpilane). Tabivere põhikoolis keskenduti Haridussilma kaudu selgunud teemale, miks kõik 8. klassi lapsed ei tunne ennast koolis hästi ja ei suuda süveneda tundides. Projekti „Vajalikud õppe- ja abivahendid Tartu valla HEV noortele“ kaudu telliti lisavahendeid noortekeskusesse ja koolidesse.

Tartu valla kodulehe pere, sotsiaal ja tervishoid teemajaotisest on võimalik liikuda alajaotisele [Hädaohus ja abivajav laps](#), kus on välja toodud info abivajavast lapsest ja hädaohus olevast lapsest teatamise kohta ning info kuhu pöörduda. Samuti kajastub seal info vaimse tervise, erivajadusega lapse, perelepituse jne kohta.

3.2. Paikvaatluse ja küsitluste kokkuvõte

Järelevalvemenetlus lastekaitsetöö üle algatati 26.08.2025. Järelevalve teostamisel kontrolliti lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning analüüsiti abivajava lapse juhtumiga (fookuses peamiselt hooldus- ja/või suhtlusõiguse vaidlused) seotud menetlusi ja andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR).

Järelevalvemenetluses esitatud lastekaitse valdkonda puudutavatele küsimustele vastasid sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja ning lastekaitse spetsialistid. Vastustes kirjeldati omavalitsuse lastekaitsetöö korraldust, pakutavaid teenuseid, lastekaitse prioriteete aastatel 2024/2025 ning laste õiguste ja heaolu tagavaid põhimõtteid. Lisaks anti vastustes ülevaade

lastekaitse tööprotsessidest lastega seotud juhtumites ning hooldus- ja/või suhtlusõiguse vaidluse juhtumite lahendamise võrgustikuliikmetest.

Peamised laste abivajaduse valdkonnad, millega lastekaitsetöötajad tegelevad on erinevad pereprobleemid (sh suhtluskord), lähisuhtevägivald, sõltuvusprobleemid ning vanemate vähene sotsiaalne võimekus laste kasvatamisel, millega kaasneb suurem vajadus lapsevanemate jõustamiseks ja nõustamiseks. Lisaks vanemate vaimse tervise ja sõltuvusprobleemid, majanduslik toimetulematus, laste käitumisprobleemid (sh koolikohustuse mittetäitmine, riskikäitumine jne). Puudest tulenevad vajadused - õige haridusasutus, lisatoit, raviteenused, logopeedi ja tugiisiku vajadused jne.

2024. aastal ja käesoleval aastal on lastekaitsetöö prioriteediks ennetustöö. Igal esmaspäeval toimub osakonna koosolek, kus kohtuvad sotsiaaltööstespecialistid ja lastekaitsetöötajad, et olla ühes infoväljas. Iga kuu kohtuvad lastekaitsetöötajad ja koolide tugispetsialistid. Jagatakse teadmisi, vahetatakse olulist infot. Vajadusel kaasatakse koostööpartnereid või kutsutakse külalisesinejaid. Kaks korda õppeaastas külastatakse lastekaitsetöötajatega piirkonna koole, kus osaleb tugimeeskond ja kooli juhtkond. Kohtumise eesmärgiks on abivajava lapse märkamine, teatamine, tugiteenuste õige pakkumine, koolikohustuse täitmine.

Paikvaatlus ja vestlused sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja ning lastekaitsestetsialistidega toimusid 11.09.2025. Järelevalvemenetluse ajal võeti järelevalve analüüsi täiendavalt üks menetlus ning vestlus selle juhtumiga seonduvalt toimus 15.12.2025 veebis.

Vestlustes selgus, et lastekaitsetöötajate töökoormus suur. Töökoormust suurendab korraga mitmete pikaajaliste ning keerukate juhtumitega (sh kohtuvaidlus) tegelemine kui ka perede elamine hajali, mistõttu on ette tulnud ka olukordi, kus ei ole jõutud kõiki tööülesandeid täita ja STARi andmeid kanda, töö kvaliteet ja sisu on langenud, tegeletakse "tulekahju kustutamisega". Töökoormust suurendab ka hooldusõigust ja/või suhtluskorda puudutavate seisukohtade andmine kohtule. Vestlustel toodi murekohana välja, et vaimse vägivalga tõendamine on raske. Piirkonnas on palju riskiperesid ning vajadus peretöötaja järele suur. Pered vajavad probleemide iseloomust tulenevalt suunamist, juhendamist, mida saaks peretöötaja abil korraldada. Lastekaitsetöötajad ei jõua teha ennetustööd, võrgustikutööd soovitud määral. Paikvaatlusel toimunud vestlusel tõdes lastekaitsetöötaja, et tugiisikute käsunduslepingutega tegelemine oli ajamahukas tegevus sisutöö arvelt. Lasteks § 6 lõikest 1 tuleneb, et lapse õiguste ja heaolu tagamiseks tuleb ennetada lapse heaolu ja arengut ohustavaid riske. Puudust tuntakse nii peretöötajast kui neljandast lastekaitsetöötajast.

Järelevalve raames küsiti tagasisidet koostööpartneritelt, küsimustele vastas kolm võrgustikuliiget. Vastusest ilmses, et koostööpartnerite rahuolu lastekaitsevaldkonna spetsialistidega koostööga on erinev. Takistusena toodi välja veel ühe lastekaitsetöötaja puudus ning lastekaitsetöötajate vähest teadlikkust lähisuhtevägivallast (sh selle mõjust lapsele). Ühe koostööpartneri sõnul on esinenud olukordi, kus lastekaitsetöötaja on sundinud võrgustikupartnerit vahetama perega tegelevat terapeuti, kuna terapeut ei olnud nõus andma lastekaitsetöötaja suunistele vastavat hinnangut. Ühe koostööpartneri vastustest ilmses, et viimase paari aasta jooksul on esinenud juhtumeid, kus abivajavad inimesed on andnud neile teada, et lastekaitsetöötaja ignoreerib nende abipalveid või lükkab abistamist erinevate põhjendustega edasi.

Ühe koostööpartneri sooviks on, et lastekaitsetöötajad näitaksid aktiivsemalt soovi ja tahet lahendada lastega seotud probleeme, oodatakse kohaliku omavalitsuse initsiatiivi ja vastutuse võtmist perede toetamisel ja lahenduste leidmisel keerulistes olukordades. Soovitakse valmisolekut ja julgust seista vastu vägivaldsele vanemale. Võrgustikupartneri hinnangul üritatakse kõiki juhtumeid panna ühesugustesse raamidesse ning ei arvestata konkreetse lapse eripärasid ja vajadusi, ei osata märgata vanemate käitumise dünaamikat ega vanemate abivajadust. Koostööpartner tõi välja ka seda, et murekohti kohaliku omavalitsusega arutatud ei ole. Kaks koostööpartnerit tõi välja, et esineb olukordi, kus lastekaitsetöötajat on raske telefoni teel kätte saada, samuti ei helista lastekaitsetöötaja tagasi. Murekohana nähakse, et kohalikul omavalitsusel ei ole pakkuja sõltuvusaineid tarvitavatele alaealistele programme, mis keskenduks sõltuvusprobleemidele, kuhu neid saaks suunata. Koostööpartnerile teadaolevalt on vallal küll

koostööpartner, kelle juurde saaks alaealisi suunata, kuid võrgustikupartneril on teadmine, et see on vallale kulukas.

Kümne palli süsteemis hindasid koostööpartnerid koostööd Tartu Vallavalitsuse lastekaitsetöötajatega kokkuvõttes 7,6 pallile. Üks koostööpartner hindas 10 palli skaalal koostööd 9 ja üks 8 ning kolmas 5 kuni 7 pallile. 5 kuni 7 pallile koostööd hinnanud võrgustikupartner tõi välja, et on esinenud nii taasohvristamist kui ka head koostööd.

Sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja ja lastekaitsetöötajate hinnangul on koostöö võrgustikupartneritega hea. Kohalik omavalitsus tõi välja, et nii koolis kui lasteaias esineb olukordi, kus koolil/lasteaial puudub soov tegeleda erivajadusega lastega. See tekitab konflikte nii haridusasutustes kui peredes, mistõttu lapsed kannatavad. Sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja sõnul on koostöö keerulisem politsei ja uurijatega, sest uurimise poolsed lahendused tulevad suure viivitusega ja sellest tulenevalt kestavad menetlused pikalt.

3.3. Lastekaitse menetluste analüüs

Järelevalve teostamisel kontrolliti lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning analüüsiti abivajava lapse juhtumiga (fookuses peamiselt hooldus- ja/või suhtlusõiguse vaidlused) seotud menetlusi ja andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR). Järelevalve käigus analüüsiti STARi kantud juhtumimenetlusi viitenumbritega 23262655125, 24272759964 (koos menetlusega 25280210025), 25276322221, 24271403867, 24271446181, 24274917103, 24269367864, 18226746700, 24273528264, 22255822308 ja lihtmenetlusi viitenumbritega 25276093020 (koos menetlusega 25280857765), 23263224361 ja 21243050849 menetlemist. SKA andis peale lastekaitsetöötajaga vestlusi täiendava aja kanda STARi menetlustesse teave tehtud, kuid seni sisse kandmata jäänud toimingute kohta kuni 17.10.2025 (menetluses viitenumbriga 21243050849 kuni 16.12.2025).

Lastekaitse juhtumite menetlemise analüüs on edastatud Tartu Vallavalitsusele 23.12.2025 (nr 5.1-3/21624-6, registreeritud dokumendihaldussüsteemis Delta).

IV. TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

4.1. SKA juhib tähelepanu järgmistele asjaoludele:

4.1.1. Vestlusel selgus, et lastekaitsetöötajate töökoormus on suur. Töökoormust suurendab korraga mitmete pikaajaliste ning keerukate juhtumitega (sh erieestkoste) tegelemine kui ka perede hajali elamine. Puudust tuntakse nii peretöötajast kui neljandast lastekaitsetöötajast.

Kohalik omavalitsus peab tagama, et lastekaitsetöötaja eemalviibimise, sh puhkuse ajal oleks täidetud kõik lastekaitsetööle ja -menetlusele kehtestatud nõuded. See hõlmab seadusest tulenevate kohustuste täitmist, vajadusel sekkumist abivajava või hädaohus oleva lapse kaitseks ning vajalike meetmete rakendamist laste heaolu tagamiseks. Oluline on tagada töö järjepidevus ning laste õiguste ja huvide kaitse ka asendamise perioodil.

Tingimuste loomine lastekaitsetöö tegemiseks hõlmab ka lastekaitsetöötaja töökorraldust, mis võimaldab lastekaitsetöötajal täita ja järgida kõiki seaduses sätestatud nõudeid, sealhulgas peavad lastekaitsetöötajal olema võimalused nii ennetustöö ja juhtumikorraldusliku töö tegemiseks.

Kui kohaliku omavalitsuse üksuses ei ole lastekaitsetöötajale loodud töökorraldust, mis võimaldab lastekaitsetöötajal täita ja järgida kõiki seaduses sätestatud nõudeid (nt lastekaitsejuhtumi menetlemist ja selle raames tehtavaid (menetlus)toiminguid), siis ei ole kohaliku omavalitsuse üksuses ka loodud nõuetekohaseid tingimusi lastekaitsetöö tegemiseks ning kohaliku omavalitsuse üksuse tegevus ei vasta Lasteks §s 17 sätestatud nõuetele.

Kohalike omavalitsuse üksustel on küll üsna lai otsustusvabadus, kuidas lastekaitsetööd oma haldusterritooriumil korraldada. Samal ajal piiravad otsustusõigust lastekaitsealaste ülesannete

täitmisel mitmed LasteKSis ja SHSis kehtestatud nõuded ja kohustused, mida kohaliku omavalitsuse üksus ja/või lastekaitsetööd tegev ametnik peavad järgima.

4.1.2. Abivajava lapse teate vastuvõtmisel tuleb saada juhtumist võimalikult kiiresti nii selge ülevaade kui võimalik. Esialgse hindamise eesmärk on saada esmane ülevaade lapse abivajadusest ning kui kiiresti peab sekkuma. Abivajaduse hindamine on oluline mõistmaks, milline abimeede on last ja peret kõige enam toetavam ja riske maandavam.

Kui info abivajavast lapsest jõuab kohalikku omavalitsusse, algatatakse lapse kohta lihtmenetlus ning aega on kümme (10) päeva, et langetada otsus, kas lapse abistamiseks piisab mõne konkreetse üksikmeetme rakendamisest (lihtmenetlus) või vajab ta ulatuslikku ning sageli pikemaajalist toetust (juhtumimenetlus).

SKA juhib tähelepanu, et juhtumimenetluse algatamine/mittealgatamine on lastekaitsetöötaja otsus. Konkreetset last või lapsi üldiselt puudutava otsuse otsustusmenetlus peab sisaldama hinnangut selle otsuse võimaliku mõju (positiivse või negatiivse) kohta asjasse puutuvale lapsele või lastele. Otsuses tuleb selgitada, mida on käsitatud lapse parimates huvides olevana, mis kriteeriumitel otsus põhineb ja kuidas on lapse huve kaalutud teiste asjaolude suhtes.

Uude STARi on lisatud võimalus viia läbi lapse abivajaduse eelhindamine. Lapse abivajaduse eelhindamise eesmärk on anda abivajavast lapsest teate saamise järgselt esmane hinnang lapse abivajadusele ja määratleda ära lapse abivajaduse valdkonnad ning kaardistada ära võimalikud esmased sekkumisvõimalused. Abivajaduse eelhindamise tulemusena saab lastekaitsetöötaja teha otsuse juhtumikorralduse algatamise või algatamata jätmise kohta. Antud otsus tugineb abivajavast lapsest saabunud teate sisule, eelhindamise käigus kogutud informatsioonile lapse ja pere kohta ning lapse ja vanemate arvamusele.

Juhul, kui juhtumit menetletakse lihtmenetlusena, siis uue teabe lisandumisel ja/või uue teate laekumisel tuleb otsustada, kas menetlust on võimalik jätkata lihtmenetlusena või on vajalik algatada juhtumikorraldus.

4.1.3. SKA juhib tähelepanu, et LasteKS § 17 lõike 3 kohaselt peab kohalik omavalitsus abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajadust hindama ja lapse abistamiseks meetmeid pakkuma. Samas LasteKS § 28 lõige 1 kohustab enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hindama lapse abivajadust ning LasteKS § 29 lõige 4 lubab juhtumikorralduse jätta algatamata ainult juhul, kui lapse abivajadus on võimalik rahuldada ühekordse meetmega. SKA on seisukohal, et abivajava lapse abivajadus ei saa rahuldatud ühekordse psühholoogi juures käimise või muu pikemaajalise teenuse ühekordsel kasutamisel, mistõttu ei ole neil juhtudel tegemist ühekordse meetmega. Kohustuslik on algatada juhtumimenetlus, koostada juhtumiplaan, st hinnata lapse abivajadus (läheldes LasteKS § 28 lõike 2 sätestatud nõuetest) ja koostada abimeetmete rakendamise tegevuskava. Juhtumiplaani koostamisel tuleb muu hulgas järgida SHS § 9 lõikes 2, Sotsiaalkaitseministri 09.02.2016 määruse nr 10 „Juhtumiplaanis sisalduvate 24 andmete loetelu“ § 1 lõikes 3, LasteKS § 21 lõike 2 punktides 1 ja 3 ning LasteKS § 29 lõikes 5 nimetatud nõudeid. Ka on vajalik hinnata teenuse tulemuslikkust.

4.1.4. Järelevalve menetluses tuvastati probleemina, et ei hinnata lapse abivajadust või ei hinnata seda nõuetekohaselt. Mitme lapsega peredes jäetakse tähelepanuta ja hindamata teiste laste abivajadus ning on esinenud üksikuid juhtumeid, kus katkeb töö lapse/perega. Mõnes juhtumis on küll lapse/lastega kohtunud, kuid ei ole välja selgitatud lapse arvamust ja seda dokumenteeritud. Tegevuskavas olevad tegevused on üldsõnalised või ei ole seal tegevusi kõigi riskitegurite maandamiseks.

Abivajaduse hindamise eesmärk on tagada olukord, kus lapsele ei osutata juhuslikke ja käepäraseid meetmeid, mis kohaliku omavalitsuse üksusel olemas on, vaid selgitatakse välja lapse tegelik vajadus ning otsitakse sobivaid meetmeid nende vajaduste rahuldamiseks.

Lapse abivajadust hinnates peab lastekaitsetöötaja andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja

majanduslikule seisundile; last kasvatava isiku vanemlikele oskustele. Lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik peab lapse abivajaduse hindamisse kaasama lapse ja last kasvatava isiku või lasteasutuse, kus laps viibib. Hindamisel on oluline jälgida, et ei antaks hinnang vaid lapsevanema erivajadusele, vaid sellega kaasneb analüüs kuidas erivajadus või muu asjaolu (nt alkoholi kuritarvitamine, vähesed vanemlikud oskused) mõjutab võimekust last kasvatada, tagada lapse heaolust lähtuv elukorraldus.

Juhul, kui juhtumimenetluses on lastekaitsetöötaja lapse abivajadust hinnanud, kuid ei ole seda kinnitanud, võib see jätta mulje, et tegu on tehnilise veaga, kuid probleem selle taga on siiski sisuline. Abivajadust hinnatakse juhtumiplaani ja tegevuskava koostamise käigus. Abivajadust tuleb hinnata koos lapse ja tema perega ning vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste. Kui juhtumiplaan jääb kinnitamata, ei ole võimalik seda vanemale edastada. Juhtumiplaani koostamise mõte on saada ülevaade kõigist lapse heaolu kolmnurgaga välja toodud eluvaldkondadest, nendes esinevatest riski- ja kaitsefaktoritest ning tegevusplaanis kirja panna tegevused riskide maandamiseks. Lapsevanemale on oluline teada, millisena nähakse pere toimetulekut, ootusi ja tegevusi, mida tuleb koos lastekaitsetöötajaga või iseseisvalt teha, et tagada lapse heaolu.

Oluline on ka ajakohastada info abivajaduse hindamises, et see ei sisaldaks aegunud teavet, mida ei ole võimalik seostada kindla perioodiga. Kui STARis on lapse abivajaduse hindamine täidetud, koostatud tegevuskava ning need nõuetekohaselt kinnitatud, siis salvestuvad dokumendid „Menetluse dokumendid“ alla ning on edaspidi kättesaadavad.

4.1.5. Lastega töötamisel on üks peamisi põhimõtteid lapse hääle ja lapse arvamuse kuulamine ning kui lastekaitsetöötaja jätab lapse arvamuse kuulamise vahele või tõlgendab seda valesti, on oht teha ekslikke otsuseid. Seetõttu ei saa lapse abivajaduse hindamine, lapse arvamuse väljaselgitamine ja dokumenteerimine olla pinnapealne ega lastega läbiviidavad vestlused põhjalikult eesmärgistamata ja analüüsimata. Kindlasti ei saa neid tegevusi jätta tegemata. Nimetatud nõue tagab parimal võimalikul moel abivajava lapse arvamuse väljaselgitamise kohustuse täitmise ja sellega võimaluse korral arvestamise ning on tihedalt seotud Lasteks § 21 (lapse huvidest lähtumine) rakendamisega.

Lapse ja perekonna olukorrast ning esinevatest riski ja kaitsefaktoritest arusaamiseks, on vaja välja selgitada kõik asjaolud. Lapse olukorra ja isikuga seonduvateks asjaoludeks, millest võib oleneda, kuidas kavandatav otsus last mõjutab, võivad olla näiteks lapse arengutase, identiteet, viibimine asendushooldusel, lähedaste ja püsivate inimsuhete olemasolu või muud asjaolud. Millised asjaolud on olulised, on iga juhtumi puhul erinevad. Käesoleva Lasteks sätte olulisus seisneb selles, et kogutaks vajalik informatsioon just konkreetse lapse või konkreetsete laste kohta ning just konkreetse kavandatava otsuse kohta, et selle informatsiooni põhjal oleks võimalik võtta võimalikult informeeritud, faktidel põhinev, põhjendatud seisukoht, et mis on lapse parim huvi just seoses kavandatava otsusega.

Lapse arvamuse välja selgitamine peaks olema aktiivne tegevus, kus last intervjuueeritakse aktiivselt vastavalt tema vanusele ja arengutasemele. [Laste küsitlemise käsiraamatus](#) on välja toodud erinevaid tehnikaid ja selgitatud, kuidas erineva puudega lapsi on võimalik küsitleda ning seeläbi nende arvamust välja selgitada.

SKA selgitab: lapse aramus on oluline välja selgitada ja dokumenteerida mistahes last mõjutava otsuse tegemisel. Vestlus on soovitatav läbi viia lapsele tuttavas ja turvalises keskkonnas, arvestada tuleb lapse vanust ja arengutaset. Seejuures on tähtis, et laps tunneb seeläbi toetust ning lastekaitsetöötaja kohtub lapse ja perega, mitte ei vestle üksnes telefoni teel. Oluline on välja selgitada lapse huvid arvesse võttes kõiki lapse olukorraga seonduvaid asjaolusid ning neid kogumis hinnates kujundada põhjendatud seisukoht, lähtudes lapse huvist kui esmatähtsast kaalutlusest. Kui tehakse otsus, mis erineb lapse arvamusest, tuleb selgitada lapsele tema arvamusega arvestamata jätmise põhjused.

On oluline, et kohalik omavalitsus lapse arvamuse dokumenteeriks (nt protokoll/salvestis). Dokumenteerides ainult lastekaitsetöötaja hinnangu või mõned katked vestlusest, on oht, et oluline teave võib kaotsi minna. Lapsega vestlemisel on oluline jälgida ka lapse reaktsioone

küsimustele, näiteks tardumine, ehmumine, ilmne häiritus mõne küsimuse peale jms. Ka neid tähelepanekuid on oluline dokumenteerida koos lapse jutuga. Seadusega ei ole kooskõlas, kui kohalik omavalitsus esitab oma tõlgenduse lapse arvamusest või esitab lapse räägitut valikuliselt.

4.1.6. Lapse huvide väljaselgitamise eesmärk on tagada ühiskonnas tervikuna lapse õiguste ja huvidega arvestamine. Tulenevalt lapse suuremast haavatavusest ja täiskasvanutest sõltumisest, ebakindlamast õiguslikust staatusest ning eelduslikult vähematest oskustest ja võimalustest ise oma seisukohti avaldada ja oma õigusi kaitsta, on vajalik, et kõik isikud, kes lapse suhtes otsuseid teevad, pööraksid lapse huvidele erilist tähelepanu kõigi ülejäänud asjaolude kõrval. Seejuures on äärmiselt oluline, et selgitataks piisava hoolikusega välja, milline otsus on konkreetsetes olukorras lapse huvidele enim vastav.

Lapse huvide väljaselgitamiseks tuleb selgitada välja kõik asjassepuutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ning muu informatsioon, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule; selgitada lapsele kavandatava otsuse sisu ja põhjuseid, kuulata laps ära tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil ning võtta lähtuvalt lapse vanusest ja arengutasemest tema arvamus arvesse ühe asjaoluna huvide väljaselgitamisel; kõiki asjassepuutuvaid asjaolusid kogumis hinnates kujundada põhjendatud seisukoht lapse huvide kohta seoses kavandatava otsusega (LasteKS § 21 lõige 2). Kui lapse huvid erinevad lapse arvamusest või muul põhjusel tehakse otsus, mis ei ühti lapse arvamusega, tuleb selgitada lapsele tema arvamuse arvestamata jätmise põhjuseid (LasteKS § 21 lõige 3). Sama oluline on, et otsustusprotsess (sh lapse parimate huvide hindamine) oleks läbipaistev, põhjalikult dokumenteeritud ning seeläbi kontrollitav.

4.1.7. SKA juhib tähelepanu ka vajadusele kinnitada lapse abivajaduse hindamine ning tegevuskava.

Enamikus analüüsitud juhtumimenetlustes ei ole abivajaduse hinnangut kinnitatud, mis võib jätta mulje, et tegu on tehnilise veaga, kuid probleem selle taga on siiski sisuline. Abivajadust hinnatakse juhtumiplaani ja tegevuskava koostamise käigus. Abivajadust tuleb hinnata koos lapse ja tema perega ning vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste. Kui juhtumiplaan jääb kinnitamata, ei ole võimalik seda vanemale edastada. Juhtumiplaani koostamise mõte on saada ülevaade kõigist lapse heaolu kolmnurgaga välja toodud eluvaldkondadest, nendes esinevatest riski- ja kaitsefaktoritest ning tegevusplaanis kirja panna tegevused riskide maandamiseks. Lapsevanemale on oluline teada, millisenä nähakse pere toimetulekut, ootusi ja tegevusi, mida tuleb koos lastekaitsetöötajaga või iseseisvalt teha, et tagada lapse heaolu.

Tegevuskavasse toodud abimeetmed peaksid olema mõtestatud ja eesmärgipärased – meetmete rakendamine peab otseselt aitama kaasa lapse abivajaduse rahuldamisele ja juhtumi lahendamisele. Kui pakutavad abimeetmed ei täida oma eesmärki, ei pruugi need aidata kaasa lapse abivajaduse lahendamisele. Oluline on ka tegevuskava täitmise jälgimine ja tegevuskavasse toodud tegevuste tulemuslikkuse hindamine, sh vahehindamised ja eesmärgid, millest lähtudes saaks hinnata tulemuslikkust.

Tegevuskava rakendamisel tuleb viia läbi regulaarsed juhtumiplaani vahehindamised. Vahehindamise käigus hinnatakse rakendatud abimeetmete tulemuslikkust, vaadatakse üle ja täiendatakse uue informatsiooniga abivajaduse hinnangut. Soovituslik on teostada vahehindamist kuue kuu möödudes, kuid keeruliste juhtumite puhul sagedamini.

Vahehindamise teostamiseks on vajalik viia läbi tavapärased lastekaitsetöötaja toimingud: vestelda lapsega, lapsevanematega/last tegelikult kasvatava isikuga, teenuseosutajatega. Vajadusel teostada koduskülatus või koostada vajalikke päringuid, mis aitavad selgitada abimeetme rakendamise tulemuslikkust. Vahehindamise tulemusena on võimalik hinnata kas abimeetmete rakendamine toimib eesmärgi- ja plaanipäraselt. Abimeetmete tulemuslikkuse hindamiseks sobiva meetodi valimine peab lähtuma konkreetsest meetmest. Võimalus on küsida konkreetsetelt teenuseosutajatelt tagasisidet, kuid alati lisada juurde ka lapse või lapsevanema tagasiside antud teenuse kohta. Oluline on meeles pidada, et lapse või lapsevanema arvamus võib oluliselt erineda teenuseosutaja tagasisidest. Sellisel juhul on vajalik lähtuda lapse huvist antud abimeetmete rakendamisel.

4.1.8. Võrgustikutöö rakendamise eesmärk on tagada abi osutamise valdkondadeülesus, et laps ja tema perekond saaksid vajaliku toe kõige optimaalsemal viisil ning et tagatud oleks ka teiste valdkondade spetsialistide kaasatus ja kompetentsus. Milliseid asjaomaseid võrgustikuliikmeid peab konkreetse juhtumi puhul kaasama, sõltub palju juhtumi iseloomust ja lapse abivajadusest.

LasteKSi kohaselt on juhtumikorraldajaks lastekaitsetöötaja, kuid ta ei pea suutma üksi vajalikke tegevusi planeerida ja nende mõju hinnata. Lastekaitsetöötaja peaks tegema tihedat koostööd võrgustikuliikmetega, kellel on vajalikku infot ja kellega koostöös saaks koostada tegevuskava ja jälgida selle täitmist ning soovitud eesmärkideni jõudmist. Kui juhtumimenetluse protsess ei taga süsteemset hindamist ja abistamist, võib see viia lapse ja pere abivajadusele mittevastava abi pakkumiseni.

4.1.9. Juhtumikorralduse toetamine on üks keskseid STARi funktsioone – lisaks toetuste ja teenuste määramisele võimaldab see registreerida muid omavalitsusteni jõudnud pöördumisi, kirjeldada lapse ja pere tausta, fikseerida tehtud toiminguid, teha päringuid teistesse riiklikesse registritesse, hinnata lapse/pere abivajadust, probleeme, ressursse ja takistusi ning koostada ja hinnata tegevuskava (juhtumiplaan). Lisaks aitab see ka süsteemsemalt juhtumile läheneda ja saada kiiresti ülevaadet lapse/pere olukorrast. Lapse/perega seotud andmete korrektne kandmine STARi tagab selle, et info abivajava lapse kohta ei ole vaid juhtumiga tegeleva lastekaitsetöötaja peas või paberites, vaid et vajadusel on see kättesaadav teisele lastekaitsetöötajale, kui senine lastekaitsetöötaja teenistusest lahkub või teise omavalitsuse lastekaitsetöötajale, kui pere peaks elukohta vahetama ning/aga ka vajadusel Sotsiaalkindlustusameti laste heaolu osakonna töötajale, kes omavalitsust keerukamate juhtumite lahendamisel abistab.

STARi täitmise kohustus tuleneb SHS § 144 lõikest 1 (punktid 8–10) ning STARi põhimäärusest tulenevalt tuleb andmed STARi kanda viie tööpäeva jooksul (Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruse § 15 lõige 2). Lapse juhtumit kajastava teabe kogumine STARi lähtub samuti lapse parimast huvist ja nii on kogu oluline teave säilitatud ühes kohas, mis lihtsustab vajadusel juhtumi üleandmist teisele lastekaitsetöötajale, ligipääsu teabele kohalike omavalitsuste piiriülese koostöö puhul ning olukordades, kus SKAI on vajalik otsustada lapse perest eraldamine aegkriitiliselt ning pääseda ligi last puudutavale olulisele teabele.

Dokumenteerimisel tuleb tugineda alati konkreetsetele faktilistele asjaoludele ning on oluline, et lastekaitsetöötaja ei lisa dokumenteerimisel juurde enda emotsioone ja tõlgendusi. Dokumenteerimise tulemusena on võimalik lastekaitsetöötajal hinnata ka sekkumise tulemuslikkust. Näiteks saab vaadelda, kuidas on ajas muutunud lapsevanema koostöö lastekaitsetöötajaga ning kuidas on lapse käitumine teatud perioodi jooksul muutunud. Dokumenteerimine aitab hinnata ka abimeetmete rakendamise tulemuslikkust. Tõenduspõhise laste- ja perede hoolekande arendamine eeldab samuti kvaliteetsete andmete olemasolu. Korrektsed andmed ja nendega arvestamine otsuste tegemisel aitavad tagada, et need otsused lähtuvad reaalsest vajadusest ning lapsed ja pered saavad asjakohast tuge.

SKA peab vajalikuks juhtida tähelepanu ka STARis olevatele juhenditele, mis on leitavad jaotises „Dokumendid“. Muu hulgas on leitavad „Lastekaitse minijuhis“, „Juhtumimenetlus ja juhtumiplaan“, „PPA teated – korduma kippuvad küsimused“ jne. Lisaks saab vajadusel abi ja nõustamist STARi teenusetoolt.

4.1.10. Lastekaitsetöötaja peab juhtumitöös lähtuma lapse/laste heaolust ja huvidest ning motiveerima lapsevanemat koostööle. LasteKS § 22 lõike 3 kohaselt on last kasvatav isik kohustatud lapse abivajaduse ilmnemisel otsima abi ja vajaduse korral tegema koostööd lastekaitsetöötaja või teiste lapsega töötavate isikutega. Kui lapsevanem jätkuvalt keeldub koostööst lastekaitsetöötajaga, siis lapse heaolu ja turvalisuse tagamiseks on LasteKS § 40 lõikes 2 antud kohalikule omavalitsusele õigus teha last kasvatavale isikule ettekirjutus, kohustades lapsevanemat tegema koostööd ning täitma juhtumiplaani. Kui lapsevanem jätkuvalt keeldub koostööst ning ei ole iseseisvalt võimeline toime tulema lapse abivajadusega, siis saab KOV pöörduda kohtusse taotledes lapsevanemale ettekirjutuse tegemist. Kui lapsevanema tegevus või tegevusetus kahjustab lapse heaolu ja õigusi, siis vajadusel saab kohalik omavalitsus teatud

osas taotleda lapsevanema hooldusõiguse piiramist ning näiteks erieestkostja määramist teatud toiminguteks.

4.1.11. Juhtumimenetlus lõpetatakse üldjuhul siis, kui lapse või pere abivajadus on täiesti äralangenud ja pere tuleb iseseisvalt lapse edaspidise elukorraldusega toime ning seeläbi ei vaja täiendavat lastekaitsetöötaja tuge ja sekkumist. Samuti ka siis, kui lapse ja pere abivajadus on vähenenud sellisel määral, et nad ei vaja enam täiendavaid abimeetmeid. Juhtumimenetlus lõpetatakse ka siis, kui laps saab täisealiseks või, kui pere kolib teise omavalitsuse territooriumile, kuid siis tuleb lastekaitsetöötajal uuele lapse elukohajärgsele kohaliku omavalitsusüksusele edastada teada abivajavast lapsest ning lapsega seotud juhtumimenetlus jätkatakse vajadusel sealse lastekaitsetöötaja poolt.

4.1.12. Järelevalve menetluses tuvastati juhtumeid, kus lapse/perekonnale on avatud mitu juhtumit. SKA rõhutab, et ühele perekonnale ei ole otstarbekas avada mitut juhtumit. Peret puudutav info peaks olema koondatud ühte menetlusse, nii et kogu pere/lapse/laste kohta käiv teave oleks vajadusel kiiresti ja hõlpsalt kättesaadav. Kui ühe subjekti kohta on juba algatatud mitu paralleelset menetlust, siis saab osad neist lõpetada, sisestades vajaliku info ühe menetluse alla. Vastasel juhul tekib menetlejal segadus, mis toiminguid pere abistamiseks tehtud on ning lõppkokkuvõttes jääb puudulikuks abi andmise kvaliteet.

SKA selgitab, lapsele/perele on võimalik abinõusid (välja arvatud toimetulekutoetuse, annetatud toiduabi, hooldajatoetuse, matusetoetuse ja ajutise kaitse saajatele UA üürihüvitise määramine) rakendada läbi ühe juhtumimenetluse, kus on koostatud ja ajakohastatud abivajaduse hindamine ning tegevuskava. Sel juhul on oluline teave lapse ja temale määratud ning osutatud teenuste kohta kättesaadav ühest menetlusest. Statistikat abinõude rakendamisest on STARist võimalik saada päringuga „Määratud abinõud“ lehel.

4.1.13. Järelevalves tuvastatu näitab, et suurenenud abivajadusega laste heaolu, õiguste ja turvatunde tagamine on osades kontrollitud juhtumites puudulik. Ilmnes, et juhtumimenetlusi ei algatata ja laste abivajadust ei hinnata, mis ei annagi võimalust vanematel võtta vastutust ja viia läbi muutuseid pere toimetuleku toetamiseks, mistõttu võib laps/lapsed jääda vajaliku abita ning juhtumitöö ei ole süsteemne ja järjepidev.

4.1.14. Lastekaitsetöötaja peab juhtumitöös lähtuma lapse/laste heaolust ja huvidest ning motiveerima lapsevanemat koostööle. LasteKS § 22 lõike 3 kohaselt on last kasvatav isik kohustatud lapse abivajaduse ilmnemisel otsima abi ja vajaduse korral tegema koostööd lastekaitsetöötaja või teiste lapsega töötavate isikutega. Kui lapsevanem jätkuvalt keeldub koostööst lastekaitsetöötajaga, siis lapse heaolu ja turvalisuse tagamiseks on LasteKS § 40 lõikes 2 antud kohalikule omavalitsusele õigus teha last kasvatavale isikule ettekirjutus, kohustades lapsevanemat tegema koostööd ning täitma juhtumiplaani. Kui lapsevanem jätkuvalt keeldub koostööst ning ei ole iseseisvalt võimeline toime tulema lapse abivajadusega, siis saab KOV pöörduda kohtusse taotledes lapsevanemale ettekirjutuse tegemist. Kui lapsevanema tegevus või tegevusetus kahjustab lapse heaolu ja õigusi, siis vajadusel saab kohalik omavalitsus teatud osas taotleda lapsevanema hooldusõiguse piiramist ning näiteks erieestkostja määramist teatud toiminguteks.

4.1.15. Järelevalvemenetluses selgus, et Tartu Vallavalitsusel on STARis seisuga 158 menetlusega sidumata PPA teadet.

SKA selgitab, et PPA menetlusega sidumata teateid kuvatakse üleval seni, kuni korraldatav töötaja on selle alusel uue menetluse algatanud või mõne olemasolevaga sidunud. Süsteem võimaldab teateid siduda ainult oma haldusasutuse menetlustega. Kui teadet ei seota STARi menetlusega, siis ei lähe PPAle infot kohaliku omavalitsuse töötaja kohta, kes menetlusega tegeleb, ning seetõttu võib tekkida ekslik arvamus, et juhtumiga ei tegeleta või teade ei ole andmevahetusega STARi üle tulnud. Sellisel juhul võidakse saata uus PPA teade. PPA teadet ei ole eraldi vaja registreerida dokumendihaldussüsteemis. Teate sidumine ei eelda, et enne on vaja teha juhtumiga seotud toiminguid. Juhime tähelepanu LasteKS § 29 lõikele 3, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest

tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule.

Lastega seotud PPA teateid seotakse menetlustega uues STARis ehk STAR2s. Juhendis "Lastekaitsetöötajale – LAEH – Lastekaitse alaste pöördumiste sisestamine" lk 22-25 on kirjeldatud nii PPA teate sidumist olemasoleva menetlusega kui ka PPA teate põhjal uue menetluse algatamist. Abivajavate täiskasvanute (ja lapsi mitte puudutavad LSV juhtumid) PPA teateid saab siduda menetlusega vanas STARis ehk STAR1-s. Selleks on olemas eraldi juhend "Sotsiaaltöötajale - PPA liidese juhised".

4.2. Lastekaitsetöö paremaks korraldamiseks soovivad SKA:

4.2.1. Analüüsida lastekaitsetöötajate töökorraldust ja -koormust ning planeerida lastekaitsetööd eesmärgipäraselt, et lastekaitsetöötajatel oleks võimalik täita lastekaitsetööle kehtivaid nõudeid.

4.2.2. Taotleda keerulisemate juhtumite lahendamiseks SKA laste heaolu osakonnalt nõustamist, et saada abi lapse abivajaduse hindamisel, leida lapse olukorra leevendamiseks lapsele ja tema perele sobivaid teenuseid ning valida lapse abivajaduse ärahoidmiseks või süvenemiseks tõhusaid meetmeid.

Soovitame juhtumipõhist nõustamist taotleda lastekaitsetöötajate vahetumisel ka uuel lastekaitsetöötajal, et saada tuge esmaste juhtumite lahendamisel.

4.2.3. Tutvustada järelevalve tulemusi uuele lastekaitsetöötajale.

4.2.4. Läbida spetsialistidele suunatud e-kursusi: „Abivajava lapse märkamine ja abistamine“ ja „Lastekaitsetöö põhialused“ [Digiriigi Akadeemias](#), mis õpetab tundma lapse õigusi, märkama abivajavaid lapsi ning kasutama erinevaid tööriistu nende toetamiseks. Kursused on iseseisvalt läbitavad.

4.2.5. Tutvuda [abivajava lapse sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse](#) sisuga ning vajadusel taotleda mitmekülgset abi vajava lapse toetamiseks sotsiaalset rehabilitatsiooni teenust.

(allkirjastatud digitaalselt)
Merlin Veinberg
peaspetsialist (järelevalve)